

Ecologische beoordeling van bestemmingsplan Groene Dijk te Assen Concept

A&W rapport 1647

E.W. de Vries

Foto Voorplaat

Titel foto omslag, Naam fotograaf

E.W. de Vries

Ecologische beoordeling van bestemmingsplan Groene Dijk te Assen, A&W rapport 1647
Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Opdrachtgevers**Buro Vijn**

Postbus 81
9062 ZJ Oenkerk
Telefoon 058 256 25 25

Uitvoerder**Altenburg & Wymenga ecologisch
onderzoek BV**

Postbus 32
9269 ZR Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
Fax 0511 47 27 40
info@altwym.nl
www.altwym.nl

Projectnummer
1709GRD

Projectleider
E.W. de Vries

Status
Concept

Autorisatie
Goedgekeurd

Paraaf
R.J. Strijkstra

Datum
20 juni 2011

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Situatieschets en plannen	3
2.1	Huidige situatie	3
2.2	Plannen	3
3	Relevante natuurwaarden	5
3.1	Beschermde gebieden	5
3.2	Beschermde soorten	5
3.3	Samenvatting relevante natuurwaarden	8
4	Effectbepaling en beoordeling	11
4.1	Beschermde gebieden	11
4.2	Beschermde soorten	12
5	Conclusies	17
6	Literatuur	19

Bijlage 1 Eerste bijlage

1 Inleiding

Aanleiding

Buro Vijn werkt aan de wijziging van het bestemmingsplan Groene Dijk te Assen. Het bestemmingsplan is gedeeltelijk conserverend en deels gericht op nieuwe ontwikkelingen. Op dit moment bevindt het project zich in de voorbereidingsfase en is ecologisch onderzoek gewenst om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. Buro Vijn heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven dit onderzoek uit te voeren.

Doel

Het onderzoek dat aan deze rapportage ten grondslag ligt, is een ecologische quickscan. Bij een quickscan worden de (potentieel) aanwezige wettelijk beschermde natuurwaarden in en nabij het plangebied in kaart gebracht. Vervolgens wordt bepaald of de betreffende natuurwaarden negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen herinrichting en wordt dit beoordeeld in het kader van de vigerende ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Nota Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en Faunawet. Voor meer informatie over de ecologische wet- en regelgeving wordt verwezen naar bijlage 1. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek.

Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- **Situatieschets en plannen:** in dit hoofdstuk wordt het onderzoeksgebied afgebakend en beschreven. Tevens wordt een beschrijving gegeven van de plannen, met aandacht voor aspecten als aanleg en toekomstig gebruik (hoofdstuk 2).
- **Beschermde natuurwaarden:** in dit hoofdstuk worden de beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven en wordt bepaald welke daarvan relevant zijn voor onderhavige beoordeling (hoofdstuk 3).
- **Effectbepaling en beoordeling:** hier wordt bepaald wat het effect is van de ingreep op de relevante natuurwaarden en wordt een beoordeling gegeven in het kader van de natuurwetgeving (hoofdstuk 4).
- **Conclusies:** In dit hoofdstuk wordt de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving kort samengevat en wordt vermeld welke consequenties daaraan verbonden zijn (hoofdstuk 5).

Aanpak

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk met de relevante natuurwaarden (hoofdstuk 3) is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites). In 2010 is een deel van het plangebied al onderzocht in verband met uitbreidingsplannen van Faber Pallets (Schut 2010). De rapportage van dit onderzoek heeft als basis gediend voor onderhavige beoordeling. Daarnaast is op 17 mei 2011 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de (mogelijkheden voor) aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten. De hoofdstukken 4 en 5 zijn vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

Altenburg & Wymenga bv presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2 Situatieschets en plannen

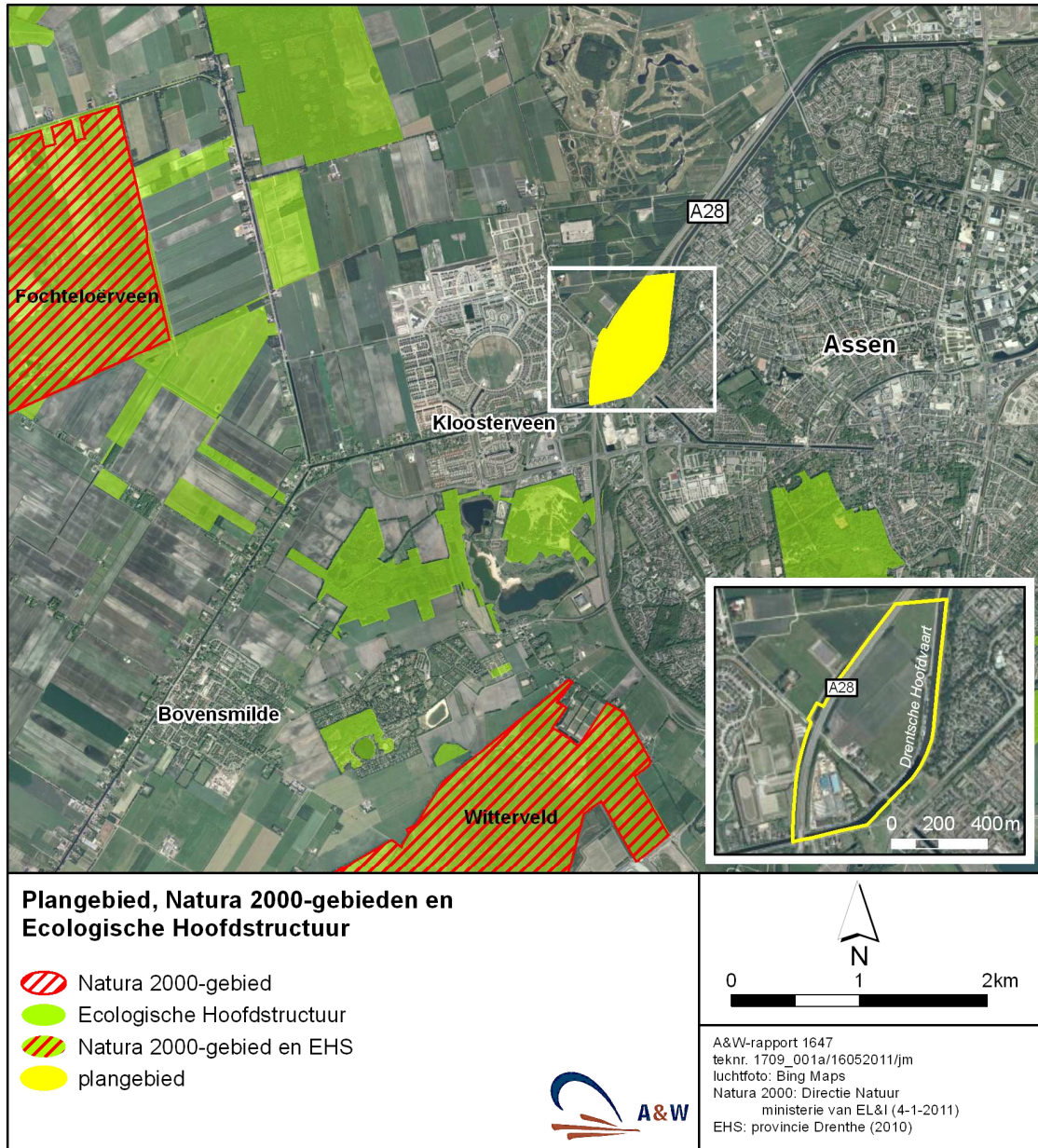
2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt aan de westzijde van Assen en wordt begrensd door de Drentsche Hoofdvaart en de A28. De precieze begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Het gebied heeft een oppervlakte van bijna 40 ha en heeft in de huidige situatie een gevarieerd karakter. In het noorden bestaat het plangebied voornamelijk uit agrarisch gras- en akkerland. Langs de ostrand zijn enkele percelen met ruigtevegetatie aanwezig. Hier liggen ook enkele woonarken in de Drentsche hoofdvaart. In het zuidelijk deel van het plangebied liggen enige bedrijfspercelen en staat een aantal huizen langs de Asserwijk. De opgaande begroeiing in het plangebied bestaat uit een aantal boomsingels langs de vaart, de A28 en de Asserwijk. Behalve de Drentsche Hoofdvaart is in het gebied oppervlaktewater aanwezig in de vorm van enkele waterpartijen rond de Asserwijk en een aantal sloten in het agrarische deel van het gebied.

2.2 Plannen

Het nieuwe bestemmingsplan is gedeeltelijk conserverend en moet voor andere delen van het plangebied concrete ontwikkelingen mogelijk maken. Het conserverende deel van het bestemmingsplan betreft onder andere de bestaande bedrijfsgebouwen, woningen, woonschepen, infrastructuur en groenstructuren. Binnen de regels van het nieuwe bestemmingsplan zijn hier wel ruimtelijke ingrepen mogelijk, maar deze zijn op dit moment niet aan de orde. In deze beoordeling wordt hiernaar verwezen als 'toekomstige ruimtelijke ingrepen'.

De concrete ontwikkelingen bestaan uit de realisatie van sportaccommodatie, een brandweerkazerne en woon- en werkkavels op de huidige agrarische percelen ten noorden van de Maria Montessoriweg. Voor deze ontwikkelingen blijven de opgaande groenstructuren grotendeels behouden. Er worden wel werkzaamheden verricht aan de sloten in het agrarisch gebied.

Figuur 1. Ligging van het plangebied en wettelijk beschermde gebieden in de omgeving.

3 Relevante natuurwaarden

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de wettelijk beschermde natuurwaarden die (mogelijk) aanwezig zijn in het plangebied en de omgeving daarvan. Tevens wordt van deze natuurwaarden bepaald of zij beïnvloed kunnen worden door ruimtelijke ontwikkelingen die volgens het nieuwe bestemmingsplan mogelijk zijn en of zij daardoor relevant zijn voor onderhavige ecologische beoordeling.

3.1 Beschermde gebieden

3.1.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000). De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'Fochteloërveen', 'Witterveld' en 'Drentsche Aa-gebied' op respectievelijk ongeveer 3,5, 2,5 en 5 km afstand van het plangebied. De genoemde Natura 2000-gebieden zijn aangewezen voor verschillende habitattypen en soorten, waarvoor in de ontwerpbesluiten instandhoudingsdoelen zijn opgesteld.

Omdat de Natuurbeschermingswet 1998 bepaalt, dat van alle projecten en handelingen moeten worden getoetst of zij negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, is in hoofdstuk 4 de zogenaamde 'Voortoets' uitgevoerd (zie ook bijlage 1, §1.1).

3.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen deel uit van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS, www.drenthe.nl). De meest nabijgelegen onderdelen van de PEHS zijn het recreatiegebied Baggelhuizen en het Asserbos. Het recreatiegebied ligt op ongeveer 750 m van het plangebied en het Asserbos op ongeveer 1 km. Gezien deze relatief grote afstand en de beperkte aard en omvang van de concrete ontwikkelingen ligt de PEHS buiten de invloedssfeer en is de PEHS niet relevant voor onderhavige beoordeling.

3.1.3 Overige gebiedsbescherming

Behalve door de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook worden beschermd ten aanzien van natuurwaarden via andere regelgeving, bijvoorbeeld het Streekplan. Het plangebied en de directe omgeving daarvan zijn niet beschermd door deze overige vormen van gebiedsbescherming. Daarmee zijn deze overige vormen van gebiedsbescherming niet relevant voor onderhavige beoordeling.

3.2 Beschermde soorten

Gezien de ligging, het huidige karakter, gebruik en beheer van het plangebied is de ecologische waarde van het gebied beperkt te noemen en is voor veel wettelijk beschermde soorten geen geschikt leefgebied aanwezig. Desondanks is het niet uit te sluiten dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van wettelijk beschermde soorten. Hieronder is per soortgroep besproken welke wettelijk beschermde soorten in de (ruime) omgeving van het plangebied voorkomen en welke daarvan mogelijk van het plangebied gebruikmaken en/of mogelijk door ruimtelijke ingrepen worden beïnvloed.

3.2.1 Planten

De vegetatie in het plangebied, voor zover (half-)natuurlijk, bestaat uit een aantal boomsingels, enkele kleine ruigtes en enige oever- en watervegetatie. Gemeenschappelijk kenmerk is dat al deze vegetaties een situatie van een hoge voedselrijkdom weerspiegelen. Dit is te verklaren door de hoge aanvoer van nutriënten vanuit de aanwezige landbouw en de depositie van stikstof door het verkeer op de A28. Onder dergelijke omstandigheden is het onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde plantensoorten voorkomen. Tijdens het veldbezoek zijn deze ook niet aangetroffen.

3.2.2 Ongewervelde diersoorten

Gezien de verspreidingsgegevens en het ontbreken van belangrijke ecologische randvoorwaarden, zoals voortplantingswater voor wettelijk beschermde libellen en waardplanten voor beschermde vlinders, worden in het plangebied geen wettelijk beschermde ongewervelde dieren verwacht (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, Bouwman *et al.* 2008).

3.2.3 Vissen

In de directe omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van wettelijk beschermde vissoorten (Brouwer *et al.* 2008, www.waarneming.nl). De volledigheid van deze gegevens is echter niet duidelijk. De sloten in het plangebied zijn gezien het agrarisch gebruik van de percelen niet geschikt als leefgebied van wettelijk beschermde vissoorten (sterk fluctuerend waterpeil en zeer voedselrijk water). Voor de waterpartijen rond de Asserwijk is niet op voorhand uit te sluiten dat hier wettelijk beschermde vissen aanwezig zijn, zoals Kleine modderkruiper.

3.2.4 Amfibieën

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de middelzwaar beschermde Alpenwatersalamander en de zwaar beschermde Kamsalamander en Rugstreepad (Van Uchelen 2010). De waarnemingen van Kamsalamander betreffen oude waarnemingen, recent is de soort hier niet meer aangetroffen en die van Rugstreepad mogelijk introductie of misdeterminatie (Van Uchelen 2010). Het plangebied is gezien het huidige, voornamelijk agrarische gebruik niet geschikt als leefgebied voor de Alpenwatersalamander. Aangenomen mag worden dat het plangebied onderdeel uitmaakt van enkele algemeen voorkomende licht beschermde amfibieën, zoals Bruine kikker, Gewone pad en Bastaardkikker.

3.2.5 Reptielen

Verspreidingsgegevens van reptielen geven aan dat in de omgeving van het plangebied de zwaar beschermde Ringslang is waargenomen (Van Uchelen 2010). Het nabijgelegen Fochteloërveen is één van de kerngebieden voor deze soort in Drenthe. Het plangebied is in de huidige situatie niet geschikt als leefgebied voor Ringslang en andere reptielen. Het is daarom onwaarschijnlijk dat in het plangebied reptielen voorkomen.

3.2.6 Vogels

Door de aanwezige boomsingels en bosschages is het plangebied redelijk geschikt voor broedende vogels. Door de ligging bij de A28 en de aanwezigheid van bedrijvigheid in het gebied is het niet geschikt voor kritische en/of zeldzame vogelsoorten. Vogelsoorten die in het plangebied tot broeden kunnen

komen zijn bijvoorbeeld Merel, Grasmus, Roodborst, Houtduif, Koolmees, Huismus, Ekster en Fitis. In het agrarische deel van het plangebied zijn mogelijkheden aanwezig voor enkele minder kritische weidevogels, zoals Kieviet en Scholekster. Tijdens het veldbezoek zijn verscheidene van de genoemde soorten in het plangebied waargenomen.

3.2.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrictlijn. Bij mogelijke conflicten met de Flora- en faunawet moeten zoveel mogelijk maatregelen worden getroffen om negatieve effecten tegen te gaan. Om deze redenen wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed.

Volgens de verspreidingsgegevens van vleermuizen komen in de ruime omgeving van het plangebied acht vleermuizen voor. Deze zijn: Gewone baardvleermuis, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Tweekleurige vleermuis, Rosse vleermuis en Gewone grootoorvleermuis (www.zoogdieratlas.nl, www.waarneming.nl, Limpens *et al.* 1997, waarnemingen A&W).

Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang (kunnen) zijn. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder worden deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen hebben hun verblijfplaatsen in Nederland tijdens de actieve periode voornamelijk in gebouwen en bomen. De bedrijfsgebouwen in het plangebied bestaan grotendeels uit metalen constructies en zijn daarom niet geschikt voor verblijfplaatsen van vleermuizen. De huizen langs de Asserwijk kunnen deze wel herbergen. De bomen in het plangebied zijn over het algemeen te jong en/of te dun voor verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten. Hier en daar staat een geïsoleerde oudere boom, maar het is onwaarschijnlijk dat die verblijfplaatsen van vleermuizen bevatten.

Foerageergebied

Het plangebied kan in principe voor alle genoemde vleermuissoorten dienen als foerageergebied. Boven het water van de Drentsche hoofdvaart kunnen Watervleermuizen jagen, rond de bebouwing en de opgaande begroeiing kunnen Gewone en Ruige dwergvleermuizen foerageren en in de meer open delen van het gebied is geschikt jachtbiotoop voor Laatvlieger en Rosse vleermuis aanwezig.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals sloten, kanalen, bomenrijen en huizenblokken. Behalve de Drentsche Hoofdvaart, zijn in het plangebied geen doorgaande lijnvormige structuren aanwezig die onderdeel kunnen zijn van vliegroutes van vleermuizen. De Drentsche Hoofdvaart is mogelijk onderdeel van vliegroutes van één of meer van bovengenoemde soorten, zoals Watervleermuis en Gewone dwergvleermuis.

3.2.8 Overige zoogdiersoorten

Bij het onderzoek in verband met de beoogde uitbreiding van Faber Pallets is gebleken dat in de ruime omgeving, behalve vleermuizen, zoogdieren voorkomen uit alle drie de beschermingsregimes van de

Flora- en faunawet. Hieronder worden deze 'overige zoogdiersoorten' per beschermingsregime besproken.

Licht beschermde zoogdiersoorten

In de omgeving van het plangebied komen verscheidene licht beschermde zoogdiersoorten voor, zoals Ree, Vos, Haas, Bunzing en verschillende (spits)muizensoorten (www.zoogdieratlas.nl). Het is aannemelijk dat in het plangebied enkele van deze soorten geschikt leefgebied hebben gevonden.

Middelzwaar beschermde zoogdiersoorten

Rond Assen zijn waarnemingen bekend van de middelzwaar beschermde Steenmarter en Eekhoorn (www.zoogdieratlas.nl, www.waarneming.nl). De Eekhoorn komt voor in de grotere bosgebieden en in parken, zoals het Asserbos en De Lariks. Het plangebied is niet geschikt als leefgebied voor deze soort.

De Steenmarter is een cultuurvolger, die zijn verspreidingsgebied in de loop der jaren heeft uitgebreid en de omgeving van steden en dorpen daarbij niet schuwt. Het plangebied kan in principe deel uitmaken van het leefgebied van deze soort. In gebouwen en dichtere bosschages in het gebied kunnen verblijfplaatsen van Steenmarter aanwezig zijn en verder kan het plangebied dienst doen als foerageergebied van deze soort.

Zwaar beschermde zoogdiersoorten

In de ruime omgeving van het plangebied zijn de zwaar beschermde zoogdiersoorten Das en Boomarter waargenomen. Beide soorten zijn erg gevoelig voor verstoring door verkeer en menselijke aanwezigheid. In verband met de geïsoleerde ligging van het plangebied en de mate van verstoring waaraan het plangebied in de huidige situatie blootstaat, is het onwaarschijnlijk dat deze soorten hier voorkomen.

3.3 Samenvatting relevante natuurwaarden

Op basis van dit hoofdstuk wordt in tabel 1 op een rij gezet welke wettelijk beschermde natuurwaarden in de (ruime) omgeving van het plangebied en/of (mogelijk) in het plangebied voorkomen. Daarnaast wordt aangegeven of de betreffende natuurwaarden kunnen worden beïnvloed door ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied en daardoor relevant zijn voor het vervolg van de onderhavige beoordeling. Voor deze relevante natuurwaarden (gebieden en soorten) wordt in het volgende hoofdstuk bepaald welke effecten zij (kunnen) ondervinden en wordt beoordeeld hoe dit zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. Op de overige natuurwaarden wordt in de rapportage niet meer teruggekomen.

Tabel 1. Overzicht van wettelijk beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. Van de natuurwaarden wordt aangegeven of zij aanwezig zijn in de (ruime) omgeving en/of in het plangebied, de status volgens de Rode Lijst, de relevante wet- en regelgeving en of de betreffende natuurwaarde relevant is voor onderhavige beoordeling. Aanwezigheid: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig, maar niet vastgesteld, w = waarschijnlijk aanwezig, ? = onbekend. Categorieën van de Rode Lijst: gevoelig (GE), kwetsbaar (KW), bedreigd (BE) en ernstig bedreigd (EB), +/- = afhankelijk van de soort. Beschermingsregime: Nb-wet = Natuurbeschermingswet 1998, Ffw = Flora- en faunawet, waarbij 1 = licht beschermd, 2 = middelzwaar beschermd en 3 = zwaar beschermd.

Natuurwaarde	Afstand tot plangebied			Beschermingsregime	Relevant voor onderhavige beoordeling
Beschermde gebieden					
Natura 2000-gebieden	Min. 2,5 km			Nb-wet	Ja
(P)EHS	Min. 750 m			Nota Ruimte	Nee
Overige beschermde gebieden	-			-	Nee
	Aanwezig in omgeving	Aanwezig in plangebied	Rode Lijst-status		
Beschermde soorten					
Planten	?	-	+/-	Ffw 1-2	Nee
Ongewervelde diersoorten (§ 3.2.2)	+	-	-	Ffw 1-3	Nee
Vissen	?	(+)	-	Ffw 2	Ja
Licht beschermde amfibieënsoorten (§ 3.2.4)	+	w	-	Ffw 1	Ja
Alpenwatersalamander	+	-	-	Ffw 2	Nee
Kamsalamander	(+)	-	KW	Ffw 3	Nee
Rugstreeppad	+	-	GE	Ffw 3	Nee
Ringslang	+	-	KW	Ffw 3	Nee
Vogels	+	+	+/-	Ffw	Ja
Vleermuizen	+	(+)	+/-	Ffw 3	Ja
Licht beschermde zoogdierensoorten (§ 3.2.8)	+	w	+/-	Ffw 1	Ja
Eekhoorn	+	-	-	Ffw 2	Nee
Steenmarter	+	(+)	-	Ffw 2	Ja
Boommarter	+	-	KW	Ffw 3	Nee
Das	+	-	-	Ffw 3	Nee

4 Effectbepaling en beoordeling

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3), worden in dit hoofdstuk de wettelijk beschermde gebieden en soorten besproken die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden. Wettelijk beschermde natuurwaarden die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, komen hoogstwaarschijnlijk niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve effecten van de ruimtelijke ingrepen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt.

Het nieuwe bestemmingsplan is gedeeltelijk conserverend en moet gedeeltelijk enkele ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk maken (§2.2). Voor de concrete ontwikkelingen wordt een halfnatuurlijk gebied omgezet in bebouwd gebied en sportaccommodatie. Onderwerp van onderzoek is daarom of en in hoeverre daardoor habitatverlies voor soorten optreedt. Tevens kunnen de werkzaamheden voor de realisatie en het nieuwe gebruik van het plangebied leiden tot een verlies van kwaliteit van het beschikbare biotoop voor soorten met een beschermde status. Factoren die daarbij onder andere een rol kunnen spelen, zijn:

- Aantasting of verlies van leefgebied
- Verstoring tijdens de aanleg
- Verstoring door het nieuwe gebruik

Omdat voor het conserverende deel van het bestemmingsplan op dit moment geen ruimtelijke ingrepen worden beoogd, is het niet mogelijk om hier een concrete toetsing aan de ecologische wet- en regelgeving uit te voeren. Wel wordt besproken waar bij mogelijke toekomstige ruimtelijke ingrepen rekening moet worden gehouden.

4.1 Beschermde gebieden

4.1.1 Natura 2000-gebieden: Voortoets

De eerste stap om te bepalen hoe een plan zich verhoudt tot de Natuurbeschermingswet is de Voortoets (zie bijlage 1, § 1.1). Hierin wordt bepaald of er een kans is op een (significant) negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van de beoogde ingreep. De dichtstbijzijnde gebieden die worden beschermd volgens de Natuurbeschermingswet liggen op 2,5 tot 5 km afstand van het plangebied.

Voor de meeste aangewezen natuurwaarden van de omliggende Natura 2000-gebieden geldt, dat zij geen ecologische relatie hebben met het plangebied en dat zij geen invloed ondervinden van de concrete ontwikkelingen. Voor enkele mobiele soorten uit het Natura 2000-gebied Fochteloërveen (zwanen en ganzen) is het agrarisch gebied in het plangebied in principe geschikt als foerageergebied. Echter, door de aanwezigheid van de A28, andere infrastructuur, opgaande begroeiing en menselijke activiteit kan worden aangenomen dat het gebied (vrijwel) geen belang heeft als foerageergebied voor de betreffende vogelsoorten. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de zwanen en ganzen zijn daarom niet aan de orde door de concrete ontwikkelingen.

Om deze redenen is de conclusie van de Voortoets ten aanzien van de concrete ontwikkelingen, dat er geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden 'Fochteloërveen', 'Witterveld' en 'Drentsche Aa-gebied'. Hieruit volgt dat voor

de uitvoering van deze ingrepen geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is en dat er geen noodzaak is voor aanvullend onderzoek naar mogelijke effecten op voornoemde gebieden en de aangewezen natuurwaarden.

Eventuele toekomstige ingrepen dienen voorafgaand aan de uitvoering ervan te worden getoetst aan de Natuurbeschermingswet. Voor gangbare ruimtelijke ingrepen zal de Voortoets naar verwachting uitwijzen dat er geen sprake is van bezwaren vanuit de Natuurbeschermingswet.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Vissen

Voor de concrete ontwikkelingen worden werkzaamheden verricht aan de sloten in het agrarische deel van het plangebied. Over deze sloten werd in hoofdstuk 3 besproken dat het onwaarschijnlijk is, dat hier wettelijk beschermde vissoorten aanwezig zijn. De ontwikkelingen veroorzaken daarom geen negatieve effecten op wettelijk beschermde vissen en geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soortgroep.

In de waterpartijen langs de Asserwijk is de aanwezigheid van wettelijk beschermde vissen niet uitgesloten. Indien bij toekomstige ruimtelijke ingrepen werkzaamheden aan deze waterpartijen worden uitgevoerd, is voorafgaand daaraan onderzoek nodig naar de aanwezigheid van wettelijk beschermde vissen. Uit dat onderzoek moet blijken hoe de ingreep zich verhoudt tot de Flora- en faunawet ten aanzien van vissen.

4.2.2 Licht beschermde amfibieën

Door de concrete ontwikkelingen in het plangebied gaat mogelijk tijdelijk een deel van het leefgebied voor enkele licht beschermde amfibieënsoorten verloren. Na voltooiing van de werkzaamheden kan het plangebied mogelijk gedeeltelijk weer functioneren als leefgebied voor de betreffende soorten en in de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief leefgebied voor de soorten aanwezig. Bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om deze redenen veroorzaken de concrete ontwikkelingen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde amfibieën.

Het bovenstaande geldt ook voor toekomstige ruimtelijke ingrepen die binnen het nieuwe bestemmingsplan mogelijk zijn. Ook die ingrepen veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde amfibieën.

4.2.3 Vogels

Bij ruimtelijke ingrepen moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is een afdoende optie. Een alternatief is om verstorende werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven.

Mochten er toch vogels tot broeden komen en worden verstoord door de werkzaamheden, dan is er een conflict met de Flora- en faunawet, en moeten de werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode. Dit kan worden voorkomen door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan tijdens de werkzaamheden, door bijvoorbeeld zandhopen en kap- en snoeihout niet dagenlang te laten liggen.

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet. Maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten, die indicatief is en niet uitputtend. Nestplaatsen van de soorten die op deze lijst staan, zijn niet aangetroffen op en rond de locaties van de concrete ontwikkelingen. Bovendien is het onwaarschijnlijk dat de functionele leefomgeving van eventueel in de omgeving aanwezige jaarrond beschermde nestplaatsen worden beïnvloed door deze ontwikkelingen.

Samenvattend kan worden geconcludeerd, dat de concrete ontwikkelingen geen conflicten veroorzaken met de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels, mits verstoring van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen.

Voor toekomstige ruimtelijke ingrepen in het plangebied dient te zijner tijd opnieuw beoordeeld te worden hoe zij zich verhouden tot de Flora- en faunawet ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels.

4.2.4 Vleermuizen

De locaties van de concrete ontwikkelingen kunnen voor vleermuizen alleen een functie hebben als foerageergebied. Door de ontwikkelingen wordt daardoor mogelijk een deel van het foerageergebied van enkele vleermuissoorten minder geschikt. In de omgeving van het plangebied is echter voldoende alternatief foerageergebied voorhanden en na voltooiing van de ingrepen kan het gebied mogelijk (gedeeltelijk) weer dienst doen als foerageergebied. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionele leefomgeving van de in de omgeving mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied blijft gewaarborgd. De concrete ontwikkelingen veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

In het plangebied zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in bestaande gebouwen (voornamelijk in woningen). Tevens is de Drentsche Hoofdvaart mogelijk onderdeel van vaste vliegroutes van vleermuizen. Wanneer bij toekomstige ruimtelijke ingrepen die functies worden aangetast ontstaat mogelijk een conflict met de Flora- en faunawet. Om deze reden is het noodzakelijk dat voorafgaand aan dergelijke ruimtelijke ingrepen middels een aanvullend onderzoek wordt vastgesteld of er sprake is van een conflict met de Flora- en faunawet en welke vervolgstappen in dat geval nodig zijn.

4.2.5 Licht beschermde zoogdiersoorten

Door de concrete ontwikkelingen in het plangebied gaat mogelijk tijdelijk een deel van het leefgebied voor enkele licht beschermde zoogdiersoorten verloren. Na voltooiing van de werkzaamheden kan het plangebied mogelijk gedeeltelijk weer functioneren als leefgebied voor de betreffende soorten en in de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief leefgebied voor de soorten aanwezig. Bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling van enkele

verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om deze redenen veroorzaken de concrete ontwikkelingen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde zoogdieren.

Het bovenstaande geldt ook voor toekomstige ruimtelijke ingrepen die binnen het nieuwe bestemmingsplan mogelijk zijn. Ook die ingrepen veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde zoogdieren.

4.2.6 Steenmarter

Mogelijk maken de locaties van de concrete ontwikkelingen deel uit van het foerageergebied van de middelzwaar beschermde Steenmarter. Er worden hier geen (belangrijke) verblijfplaatsen van deze soort verwacht die door de herinrichting kunnen worden verstoord. Door de beoogde herinrichting wordt mogelijk een deel van het foerageergebied van Steenmarter aangetast. Er is echter voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving aanwezig, zodat de functionaliteit van de in de omgeving mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van deze soort gewaarborgd blijft. Om deze redenen veroorzaken de concrete ontwikkelingen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Steenmarter.

Wanneer bij toekomstige ruimtelijke ingrepen werkzaamheden worden verricht aan gebouwen (bijv. sloop) en/of bosschages, worden mogelijk verblijfplaatsen van Steenmarter aangetast en ontstaat mogelijk een conflict met de Flora- en faunawet. Om deze reden dient voorafgaand aan dergelijke ingrepen te worden vastgesteld of hier verblijfplaatsen van Steenmarter aanwezig zijn. Op dat moment kan worden bepaald hoe de ingreep zich verhoudt tot de Flora- en faunawet ten aanzien van Steenmarter en kan worden bepaald of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

4.3 Samenvattende tabellen

De effectbepaling en beoordeling die in dit hoofdstuk is beschreven, worden in tabel 2 en 3 samengevat. In de tabel 2 is per relevante natuurwaarde weergegeven of deze negatieve effecten ondervindt van de concrete concrete ontwikkelingen (sportaccommodatie, brandweerkazerne en woon- en werkkavels) en of er een conflict is met de betreffende ecologische wet- en regelgeving. Tevens wordt aangegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. In tabel 3 is hetzelfde weergegeven, maar dan voor toekomstige ruimtelijke ingrepen die binnen de kaders van het nieuwe bestemmingsplan mogelijk zijn, maar die op dit moment niet aan de orde zijn.

Tabel 2. Overzicht van de effectbepaling van de concrete concrete ontwikkelingen (zie hierboven of hoofdstuk 2) op de relevante wettelijk beschermde natuurwaarden en de beoordeling in het kader van de betreffende ecologische wet- en regelgeving. Daarnaast is weergegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Wettelijk beschermde natuurwaarde	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Beschermde gebieden			
Natura 2000-gebieden	Nee	Nee	Nee
Beschermde soorten			
Kleine modderkruiper	Nee	Nee	Nee
Licht beschermde amfibieën	Mogelijk	Nee	Nee
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Uitvoering volgens voorwaarden (§4.2.3)
Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels	Nee	Nee	Nee
Vleermuizen	Mogelijk	Nee	Nee
Licht beschermde zoogdieren	Mogelijk	Nee	Nee
Steenmarter	Mogelijk	Nee	Nee

Tabel 3. Overzicht van de effectbepaling van toekomstige ruimtelijke ingrepen binnen de planregels van het nieuwe bestemmingsplan op de relevante wettelijk beschermde natuurwaarden en de beoordeling in het kader van de betreffende ecologische wet- en regelgeving. Daarnaast is weergegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Wettelijk beschermde natuurwaarde	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Beschermde gebieden			
Natura 2000-gebieden	Nee	Onwaarschijnlijk	Voortoets voorafgaand aan nieuwe ingrepen
Beschermde soorten			
Kleine modderkruiper	Mogelijk	Mogelijk	Visonderzoek indien werkzaamheden aan waterpartijen rond Asserwijk
Licht beschermde amfibieën	Mogelijk	Nee	Nee
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Uitvoering volgens voorwaarden (§4.2.3)
Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels	Mogelijk	Mogelijk	Nadere beoordeling voorafgaand aan ingreep
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Vleermuisonderzoek bij sloop gebouwen en verlichting Drentse Hoofdvaart
Licht beschermde zoogdieren	Mogelijk	Nee	Nee
Steenmarter	Mogelijk	Mogelijk	Aanvullend onderzoek bij sloop- en renovatiewerkzaamheden aan gebouwen en werkzaamheden aan bosschages

5 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies ten aanzien van de relevante beschermde soorten uit het vorige hoofdstuk nog eens op een rij gezet en wordt aangegeven hoe de concrete ontwikkelingen en toekomstige ruimtelijke ingrepen binnen de planregels van het nieuwe bestemmingsplan zich verhouden tot de Flora- en faunawet.

5.1 Conclusies m.b.t. de concrete ontwikkelingen

De concrete ontwikkelingen veroorzaken geen conflicten met de ecologische wet- en regelgeving (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur en overige vormen van gebiedsbescherming ten aanzien van natuurwaarden), mits wordt voldaan aan de voorwaarde dat broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord. In § 4.2.3 is uitgelegd hoe aan deze voorwaarde kan worden voldaan.

5.2 Conclusies m.b.t. toekomstige ingrepen

Voor toekomstige ruimtelijke ingrepen binnen de planregels van het nieuwe bestemmingsplan geldt, dat op dit moment niet volledig is te bepalen hoe de ingrepen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. Hiervoor is bij bepaalde ingrepen aanvullend onderzoek nodig (tabel 3). Tevens dient ten aanzien van broedvogels te worden voldaan aan de voorwaarde dat broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord.

Op dit moment kan wel worden geconcludeerd, dat de kans op onoverkomelijke bezwaren vanuit de ecologische wet- en regelgeving zeer gering wordt geacht. Om deze reden kunnen de bestemmingen en planregels in het nieuwe bestemmingsplan worden vastgesteld, op voorwaarde dat voorafgaand aan daadwerkelijke ruimtelijke ingrepen wordt bepaald of en welke vervolgstappen volgens de ecologische wet- en regelgeving noodzakelijk zijn.

6 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.

Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. *Brachytron*, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.

Brouwer, T., B. Crombaghs, A. Dijkstra, H. Mensinga, A.J. Scheper & P.P. Schollema 2008. Vissenatlas Groningen Drenthe. Verspreiding van zoetwatervissen in Groningen en Drenthe in de periode 1980-2007. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis

Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers (eds.) 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Ministerie van LNV 2003. Ondernemen en de Flora- en faunawet. Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV 2004. Werken aan Natura 2000. Handreiking voor de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Concept Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.

Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Uchelen, E. van (red.) 2010. Amfibieën en reptielen in Drenthe; voorkomen en levenswijze. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Geraadpleegde internetsites

www.drenthe.nl

www.synbiosis.alterra.nl/natura2000

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving natuur

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen, onder andere volgens de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. Deze is in dit hoofdstuk kort samengevat. Voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten raadplege men de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming (paragraaf 1) en soortbescherming (paragraaf 2).

1 GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming in Nederland is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten) en via regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur en ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen).

1.1 Natuurbeschermingswet en Natura 2000

Natura 2000

Natura 2000 is een netwerk van beschermde gebieden in de Europese Unie, dat wordt opgebouwd ter behoud en herstel van biodiversiteit. De Nederlandse Natura 2000-gebieden vormen een essentiële schakel in de internationale vliegroute van vele soorten trekvogels. Een aantal natuurgebieden is van bijzonder internationaal belang, zoals de Waddenzee, de duinen en de laagveenmoerassen. Voor een aantal planten- en diersoorten, die meer of minder onder druk staan, zoals de Noordse woelmuis, de Grote vuurvlieder en de Groenknolorchis heeft Nederland ook een grote internationale verantwoordelijkheid. Met de Nederlandse bijdrage aan Natura 2000 wordt voorkomen dat de natuur in Europa verder achteruitgaat. Om dit Natura 2000-netwerk in Nederland adequaat in stand te houden, te herstellen en te beschermen is het nodig om hieraan een wettelijk regime te verbinden: de Natuurbeschermingswet 1998.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Daarmee verankerde Nederland de gebiedsbescherming van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving. De Natura 2000-gebieden die in het kader van deze richtlijnen zijn vastgesteld, worden ook wel Vogelrichtlijn- c.q. Habitatrichtlijn-gebieden of Speciale beschermingszones genoemd. Handelingen die deze gebieden schaden zijn verboden, tenzij de Provincie vergunning verleent. Habitatrichtlijngebieden zijn aangewezen vanwege bijzondere habitattypen en soorten. Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen ter bescherming van leefgebieden van bedreigde vogels en trekvogels. De soorten en habitattypen waarvoor een gebied is aangewezen, worden de 'kwalificerende waarden' genoemd.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat er voor ieder Natura 2000-gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld waarin heldere instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Op dit moment is nog bij veel Natura 2000-gebieden sprake van een ontwerp-aanwijzingsbesluit. Op basis daarvan worden de komende jaren beheerplannen ontwikkeld. Daarin is vastgelegd hoe habitattypen en soorten in een Natura 2000-gebied beschermd worden en welke activiteiten in en om de Natura 2000-gebieden zijn toegestaan. Voor een aantal Natura 2000-gebieden is het beheerplan gereed en is het ontwerpbesluit omgezet in een aanwijzingsbesluit.

Beschermde Natuurmonumenten

Onder de huidige Natuurbeschermingswet is het onderscheid tussen Staatsnatuurmonumenten en Beschermde Natuurmonumenten vervallen. Beide vallen onder de noemer Beschermde Natuurmonumenten. Als Beschermde Natuurmonumenten binnen Natura 2000-gebieden liggen, worden de natuurwaarden en het natuurschoon waarvoor deze gebieden onder de oude wet zijn aangewezen, opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Het oude beschermingsregime treedt terug. Handelingen in of rondom Beschermde Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, zijn verboden als ze schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of als ze het Beschermde Natuurmonument ontsieren. Dit geldt echter niet als de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Externe werking

De kwaliteit van Natura 2000-gebieden is mede afhankelijk van de ruime omgeving. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet deze beoordeeld worden. Locale en regionale overheden mogen in bestemmingsplannen geen ontwikkelingen mogelijk maken die in potentie een bedreiging voor Natura 2000-gebieden inhouden. Dit geldt voor nieuwe ontwikkelingen maar in beginsel ook voor bestaand gebruik.

Activiteiten op korte afstand van een Natura 2000-gebied kunnen kwalificerende soorten in het Natura 2000-gebied verstoren of verontrusten. Ook activiteiten op grotere afstand van een Natura 2000-gebied kunnen gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden, zoals hydrologische effecten (bijvoorbeeld als gevolg van grote grondwateronttrekkingen) en een toename van vliegverkeer. Verstoring treedt ook op wanneer kwalificerende soorten vanuit het Natura 2000-gebied gebruik maken van de omgeving en dat gebruik door ruimtelijke ontwikkelingen minder mogelijk wordt. Een dergelijke situatie kan zich voordoen bij een soort als de Wespandief, die binnen een straal van zeven kilometer rond zijn nest foerageergebieden bezoekt. Als een Natura 2000-gebied is aangewezen als broedgebied voor deze soort, zijn hiermee ook zijn foerageergebieden rond het Natura 2000-gebied beschermd. De bescherming van Natura 2000-gebieden is dus ook buiten de gebiedsgrenzen van kracht. Dit wordt aangeduid met de term externe werking.

Toetsing volgens de Natuurbeschermingswet

Als er nieuwe activiteiten in of nabij een Natura 2000-gebied plaatsvinden, moet oriënterend onderzoek uitwijzen of er een kans is dat deze significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden hebben. Deze oriëntatie is de Voortoets. Er zijn drie uitkomsten daarvan mogelijk (ministerie van LNV 2005):

- 1 Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
- 2 Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat een vergunning moet worden aangevraagd die vergezeld moet gaan van de zogenaamde Verslechterings- en verstoringstoets.
- 3 Er is een kans op een significant negatief effect. Dan moet een vergunningsprocedure worden gevolgd die vergezeld moet gaan van een Passende beoordeling. Hiervoor is onderzoek nodig op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Als op grond hiervan wederom blijkt dat niet valt uit te sluiten dat het plan significante gevolgen heeft voor het gebied, kan de provincie slechts een vergunning verlenen als voldaan wordt aan de zogenaamde 'ADC-criteria'. Dat wil zeggen dat er geen

alternatieven (A) voor het plan zijn, er een dwingende reden van groot openbaar belang (D) met het plan is gemoeid en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden (C) is gerealiseerd.

In een korte natuurtoets of quickscan is meestal de Voortoets opgenomen in de teksten over gebiedsbescherming. Een Verslechtings- en verstoringstoets of een Passende beoordeling valt buiten de reikwijdte van een quickscan.

1.2 Overige vormen van gebiedsbescherming

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. De provincies zijn verantwoordelijk voor een invulling van de EHS is een provinciale EHS. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan, indien deze leiden tot aantasting van de wezenlijke waarden van het gebied. In uitzonderingsgevallen kan de provincie de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dienen compenserende dan wel mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd (ministerie van LNV 2003).

Op provinciaal niveau kan regelgeving zijn ontwikkeld om in weidegebieden mogelijkheden te creëren voor een extra bescherming van foeragerende watervogels tijdens de winter en weidevogels. Zo kunnen gebieden zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied en/of weidevogelgebied. De bescherming van de overige natuurgebieden is veelal geregeld in bestemmingsplannen die zijn opgesteld krachtens de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

2. SOORTBESCHERMING

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is de bescherming geregeld van soorten die in die wet zijn genoemd. Deze soorten zijn ingedeeld in beschermingscategorieën (Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten). Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een gewijzigde aanpak betreffende de beoordeling van ontheffingsaanvragen.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

'Zorgvuldig handelen' (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning, bijvoorbeeld om verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Beschermingsregimes

In 2005 is een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren vastgelegd. Er zijn vier beschermingscategorieën, namelijk voor de soorten in tabel 1, 2 en 3 en de vogels. De indeling van de soorten is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van soorten in Nederland, waarbij ook de aangewezen onder de Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën en de beoordeling voor projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling:

- 1 Licht beschermde soorten van tabel 1. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling.
- 2 Middelzwaar beschermde soorten van tabel 2. Dit zijn soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een door LNV goedgekeurde gedragscode.
- 3 Zwaar beschermde soorten van tabel 3. Bij verstoring daarvan kan een ontheffing nodig zijn.
- 4 Vogels.

Een ontheffing is een toestemming om in een bepaald geval af te kunnen wijken van een of meer verbodsbepalingen, zoals deze zijn vastgelegd in de artikelen 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet.

Tabel 1.

Deze tabel bevat licht beschermde, algemeen voorkomende planten- en diersoorten, zoals Zwanenbloem, Bruine kikker, Bosmuis, Bunzing en Egel. De wetgever gaat ervan uit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Bij ruimtelijke ontwikkeling hoeft voor de verstoring van deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Uiteraard geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Tabel 2.

De tweede categorie betreft middelzwaar beschermde soorten. Hieronder is beschreven hoe met verstoring van deze soorten moet worden omgegaan bij gebruik van een gedragscode en zonder het gebruik daarvan.

Wanneer de beoogde werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een gedragscode, hoeft voor de verstoring van soorten van tabel 2 geen ontheffing te worden aangevraagd. De gedragscode vermeldt hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen kan worden voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. De gedragscode die voor vrijstelling is vereist, moet goedgekeurd zijn door LNV en van toepassing zijn op de beoogde activiteit. Op de site van LNV zijn alle goedgekeurde gedragscodes beschikbaar die door verscheidene brancheorganisaties zijn opgesteld. Er

moet aantoonbaar volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er geen gedragscode wordt gebruikt bij de uitvoering van de beoogde werkzaamheden, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden (omgevingscheck). Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is. De aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door uw activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 2. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Tabel 3.

Dit betreft zwaar beschermde soorten. Deze tabel bevat de soorten die zijn vermeld in Bijlage 1 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en de soorten die zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Wanneer ten aanzien van een of meer soorten uit Bijlage 1 of Bijlage IV verbodsbepalingen worden overtreden door een ruimtelijke ontwikkeling, kan een ontheffingsaanvraag nodig zijn, die wordt getoetst aan de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?

Voor een ontheffing moet aan alle criteria zijn voldaan.

Voor de Bijlage 1-soorten van tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van de belangen die in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten zijn genoemd. Bij een ruimtelijke ingreep kan het om de volgende belangen gaan:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Voor de Bijlage IV-soorten van tabel 3 geldt dat er alleen vrijstelling mogelijk is op grond van de wettelijke belangen die in de Habitatrichtlijn zijn genoemd. Deze zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 3. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Vogels

Tijdens werkzaamheden moet rekening worden gehouden met de broedperiode van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen, maar van veel vogelsoorten is bekend dat de broedperiode ligt tussen half maart en half juli. Het is voor de wet van belang of broedgevallen aanwezig zijn die door de werkzaamheden kunnen worden verstoord. De meeste soorten zijn elk broedseizoen in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens de broedperiode onder bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor verstorende werkzaamheden buiten de broedperiode is dus geen ontheffing nodig. Er is evenmin ontheffing nodig voor het nemen van maatregelen vooraf aan de broedperiode, die de vestiging van vogels voorkomen. Ontstaan er binnen of nabij het plangebied toch nesten die kunnen worden verstoord, dan dienen de werkzaamheden te worden gestaakt tot na de broedperiode.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het gehele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Er is in augustus 2009 door LNV een indicatieve lijst gepubliceerd van jaarrond beschermde vogelnesten, waarin vijf categorieën zijn te onderscheiden. Daarin zijn bijvoorbeeld Gierzwaluw, Kerkuil, Ransuil, Roek en Sperwer opgenomen. Eén van de categorieën betreft soorten die geen jaarrond beschermde verblijfplaats hebben, maar wel vaak terugkeren naar de locatie waar zij het vorige jaar gebroed hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor zwaluw- en spechtsoorten.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de vogelsoorten op bovengenoemde lijst wordt gegarandeerd, hoeft er bij een verstoring geen ontheffing te worden aangevraagd. Dat betekent vrijwel altijd dat er een omgevingscheck van belang is om te kunnen bepalen of nabij het plangebied voldoende leefruimte beschikbaar is. Een deskundige bepaalt dan of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval, dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden geboden. Is dat ook niet mogelijk, dan moet ontheffing worden aangevraagd.

Voor vogels geldt dat alleen ontheffing kan worden verkregen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Deze belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Veiligheid van het luchtverkeer.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

2.2 Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die vanwege hun aantalsverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Wel verwacht het ministerie van LNV van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten. Een aantal Rode-Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet. Op 26 augustus 2009 zijn wijzigingen uitgevoerd in de soortenlijsten van de Rode Lijst.

3. ECOLOGISCHE BEOORDELING

Bij een ecologische beoordeling dient onderzocht te worden of de beoogde plannen een bedreiging vormen voor beschermde (natuur)gebieden in de regio en/of beschermde soorten.

Gebiedsbescherming

Ten aanzien van gebiedsbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Liggen er beschermde (natuur)gebieden in het plangebied of nabije omgeving?
- 2 Heeft de activiteit mogelijk (significant) negatieve gevolgen voor de beschermde gebieden?
- 3 Zijn die gevolgen te voorkomen?
- 4 Welke consequenties heeft dat voor de plannen (conclusies)?

Binnen de Natuurbeschermingswet vormen de eerste drie vragen de zogenaamde 'Voortoets'.

Er wordt gebruik gemaakt van websites van LNV en de provincie om te bepalen waar de grenzen liggen van beschermde gebieden. Op de website van LNV zijn de gegevens beschikbaar van alle Natura 2000-gebieden, zoals het (ontwerp)aanwijzingsbesluit met de instandhoudingsdoelen en begrenzing.

Soortbescherming

Ten aanzien van soortbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Komen in het plangebied beschermde en kritische soorten en vegetaties voor?
- 2 Zo ja, worden deze bij realisatie van het plan geschaad en kan dat voorkomen worden?
- 3 Zijn er vanuit de wet- en regelgeving bezwaren tegen de plannen?

Relevante soorten en vegetaties

Voor de eerste stap zijn overzichtswerken, websites en andere bronnen geraadpleegd en is veldonderzoek uitgevoerd. Daarbij is vaak ook informatie van derden betrokken. Er is daarbij vooral gelet op soorten die in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet zijn beschermd,

soorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst en soorten die een indicatie geven van bepaalde ecologische kwaliteiten van het plangebied.

Bronnen

Voor de ecologische beoordeling wordt per soortgroep gebruik gemaakt van de meest recente informatiebronnen over de verspreiding van soorten in Nederland. Er wordt in een aantal overzichtswerken en op betrouwbare websites nagegaan welke bijzondere en beschermde planten- en diersoorten er in (de ruime omgeving van) het betreffende plangebied voorkomen.

Veldonderzoek

De natuurwaarden worden eveneens onderzocht aan de hand van een veldbezoek. Hierbij wordt gelet op (sporen van) de aanwezigheid van beschermde en kwetsbare soorten in het plangebied. Daarnaast wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten (die in de omgeving kunnen voorkomen) de ecologische randvoorwaarden in het plangebied aanwezig zijn. Het veldonderzoek is tevens van belang om een inschatting te kunnen maken van effecten die samenhangen met de beoogde activiteiten tijdens en na voltooiing van de werkzaamheden.

Effecten en beoordeling

Na de beschrijving van de relevante soorten die in en nabij het plangebied voorkomen, volgt een overzicht van de te verwachten effecten van de ingreep op de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Deze verstoringen kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. We maken hier volgens de voorschriften van LNV in Werken aan Natura 2000 (ministerie van LNV 2004) onderscheid in vijf soorten effecten, onder te verdelen in kwantitatieve effecten (winst of verlies van habitats), kwalitatieve effecten (chemische effecten, fysieke effecten en verstoring) en achteruitgang in ruimtelijke samenhang (versnippering). Het gaat in alle gevallen om effecten die een verstoring veroorzaken van de (beschermde) soorten en van de functionaliteit van hun leefgebied.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van de natuurwetgeving (Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en Wet Ruimtelijke Ordening (i.c. Ecologische Hoofdstructuur). Bovendien kan een beoordeling nodig zijn ten aanzien van provinciale regelgeving, zoals betreffende ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied. Het kan nodig zijn dat de initiatiefnemer contact opneemt met de provincie wanneer effecten op kunnen treden ten aanzien van ganzenfoerageergebied en weidevogels. Indien negatieve effecten kunnen optreden ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument, kan het nodig zijn om een vergunning volgens de Natuurbeschermingswet aan te vragen.

Wanneer verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet kunnen worden overtreden, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen in de plannen te worden opgenomen. Wanneer door dergelijke maatregelen de functionaliteit van het leefgebied gegarandeerd is, is er geen ontheffing nodig (paragraaf 2.1).